

Retningslinjer for behandling av søknader
om å få avlegge eksamen under særskilte
vilkår ved Høgskolen i Sør-Trøndelag

Innhold

Innhold.....	1
1. Lovgrunnlag	2
2. Formålet med særordninger	3
3. Rådgiver for studenter med nedsatt funksjonsevne	3
4. Søknadsskjema, frister og krav til dokumentasjon	4
5. Ansvar og saksbehandling	4
5.1. Generelt	4
5.2. Ansvar og avgjørelsesmyndighet	4
5.3. Saksbehandling i sammensatte saker	5
5.4. Vedtak og klageadgang	5
6. Akutt sykdom	5
7. Særordninger/tiltak det kan søkes om	5
7.1. Eksempler på tiltak	5
7.1.1. Utvidet tid ved skriftlig eksamen	6
7.1.1.1. under tilsyn (skoleeksamen)	6
7.1.1.2. uten tilsyn (hjemmeeksamen)	6
7.1.2. Bruk av PC eller andre tekniske hjelpemidler	6
7.1.3. Tilrettelagt programvare (eks LingDys, Textpilot, andre lese- og forstørrelsesprogrammer)	7
7.1.4. Tusj/blyant	7
7.1.5. Dokumentasjon på lese- og skrivevansker/dysleksi	7
7.1.6. Bruk av tegnspråktolk	7
7.1.7. Bruk av sekretær, assistent eller støttekontakt	7
7.1.8. Tilpasset bord og/eller stol, ergonomisk utstyr	7
7.1.9. Auditiv tilgang til oppgaveteksten/besvarelsen	7
7.1.10. Eget rom	8
7.1.11. Amme-/hvilerom	8
7.1.12. Avvikende eksamensform/alternative vurderingsformer	8
8. Utdypende informasjon	8
8.1. Allergi	8
8.2. Studenter med annet morsmål enn norsk	8

1. Lovgrunnlag

Retningslinjene er fastsatt av *studiedirektøren* den 23. januar 2012. Hjemmelsgrunnlaget for å få avlegge eksamen under særskilte vilkår, finnes i lov om universiteter og høyskoler (UHL)¹, i lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven)² og i Forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (studie- og eksamensforskriften)³.

I tillegg til de paragrafer studie- og eksamensforskriften er hjemlet i, behandler UHL i § 4-3 pkt. 5, Læringsmiljø, tilrettelegging for studenter med særskilte behov:

Institusjonen skal, så langt det er mulig og rimelig, legge studiesituasjonen til rette for studenter med særskilte behov. Tilretteleggingen må ikke føre til en reduksjon av de faglige krav som stilles ved det enkelte studium.

I diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 12 heter det:

Skole- og utdanningsinstitusjon skal foreta rimelig individuell tilrettelegging av lærested og undervisning for å sikre at elever og studenter med nedsatt funksjonsevne får likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter.

Studie- og eksamensforskriften behandler eksamen under særskilte vilkår i Kap. 5. Eksamen/vurdering. Særordninger omtales i § 5-8. Paragrafen omhandler bl.a. krav til søknad og dokumentasjon fra studenten og saksbehandling i HiST. Den beskriver dels hvilke særordninger som kan gis og nevner enkelte grupper med spesielle behov.

Studie- og eksamensforskriften er senere supplert med retningslinjer for saksbehandling⁴. I disse retningslinjene stadfestes at avgjørelsesmyndigheten i saker om særordninger til eksamen er lagt dels hos studiedirektør, dels til avdeling.

Med dette som utgangspunkt, er følgende retningslinjer utarbeidet for behandling av søknader om å få avlegge eksamen under særskilte vilkår ved HiST.

Formålet med retningslinjene er å sikre at de studentene som har behov for særordninger, får lik behandling uansett avdeling eller program og at deres behov blir ivare tatt på en god måte.

Retningslinjene vil veksle mellom begrepene *tilrettelegging* og *særordninger*. Studie og eksamensforskriften bruker begrepet *særordninger* mens UHL bruker *tilrettelegging*. Tilrettelegging er etter hvert et innarbeidet begrep i universitets-

¹ Lov 2005-04-01 nr 15: Lov om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven). Sist endret LOV-2009-01-09-4 fra 2010-01-01. <http://www.lovdata.no/all/nl-20050401-015.html>

² LOV 2008-06-20 nr 42: Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) <http://www.lovdata.no/all/hl-20080620-042.html#12>

³ FOR 2008-06-19 nr. 238. Fastsatt av styret for Høgskolen i Sør-Trøndelag 19. juni 2008 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler § 3-3, § 3-5, § 3-6, § 3-8, § 3-9, § 3-10 og § 5-3. <http://lovdata.no/for/sf/kd/kd-20080619-0638.html>

⁴ Supplerende retningslinjer til Forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (FOR 2008-06-19 nr. 238). Vedtatt 27.04.2010 av studiedirektøren. <http://hist.no/attachment.ap?id=14159>

og høgskolesektoren, og arbeidet med å legge til rette forholdene for studenter med særskilte behov, omtales flere steder som *tilretteleggingstjenesten*.

2. Formålet med særordninger

Formålet med særordning til eksamen eller avvikende eksamensform, er at studenter som av medisinske eller andre grunner har problemer med å gjennomføre eksamen på ordinær måte, kan få gjennomføre eksamen på *særskilte vilkår*. Dette betyr at forholdene søkes lagt til rette slik at de får like vilkår som øvrige studenter ved eksamen. Tilretteleggingen skal kompensere for funksjonsnedsettelsen eller en spesiell midlertidig situasjon, men den skal ikke gi bedre eksamensvilkår enn hva de øvrige studentene har. Den skal heller ikke føre til en reduksjon av de faglige kravene. Dette kan bety at studenten ikke alltid kan få innvilget en optimal særordning eller det studenten søker om, men det som anses mulig og forsvarlig ut fra likebehandlingsprinsippet, faglige hensyn og tilgjengelige ressurser.

Retningslinjene vil i det følgende ta for seg hvilke funksjonsnedsettelser og/eller midlertidige situasjoner som kan gi grunnlag for særordninger til eksamen, og hvilke tiltak som kan være aktuelle. Det er imidlertid viktig å huske på at særordninger er individuelle tiltak og må ta utgangspunkt i den enkelte søkers behov.

Begrepet *særskilte vilkår* omhandler både særordninger til eksamen og avvikende eksamensform.

Med særordninger menes tiltak/tilrettelegging av praktisk art som er begrunnet i nedsatt funksjonsevne av moderat grad og som er foreslått av og/eller dokumentert av sakkyndig. Dette kan dreie seg om for eksempel lengre tid, bruk av PC, eget rom og lignende praktisk tilrettelegging. Det skal ikke gi studenten konkurransefortrinn, men skal være tiltak for å likestille studenten med de øvrige i kullet ved eksamen. Dersom saksbehandler er i tvil om at en ordning det søkes om, kan gi studenten konkurransefortrinn, konfereres med fagansvarlig i emnet.

Med avvikende eksamensform (også omtalt som alternativ vurderingsform) menes at kandidaten får en annen type eksamen enn de øvrige studentene. Denne tilretteleggingen er også begrunnet i nedsatt funksjonsevne – ofte av mer alvorlig grad- og forutsetter at studenten ikke kan gjennomføre eksamen i henhold til fastsatt eksamensform. Også dette må være foreslått av og/eller dokumentert av sakkyndig. Det skal ikke gi studenten konkurransefortrinn, men bidra til at studenten reelt sett får vist sine kunnskaper. Vedtak gjøres på avdeling, idet bare fagansatte forutsettes å ha nødvendig kompetanse til å vurdere hva som er relevant måte å måle kunnskap/læringsutbytte på i det enkelte fag.

3. Rådgiver for studenter med nedsatt funksjonsevne

Rådgiver for studenter med nedsatt funksjonsevne, gir veiledning til studenter og ansatte ved behov, og henviser også studenter til utredning for ny eller oppgradert dokumentasjon. Rådgiver kan bidra med informasjon og veiledning om hva som kan være aktuell tilrettelegging for den enkelte student⁵.

⁵ Lenke til rådgivers hjemmeside: <http://hist.no/content/108/Tilrettelegging>

4. Søknadsskjema, frister og krav til dokumentasjon

Det er utarbeidet et søknadsskjema som studentene kan benytte⁶. Det finnes også et skjema for uttalelse fra lege/spesialist⁷. Skjemaene kan lastes ned fra HiST sine hjemmesider, eller studenten kan få dem i servicesenteret.

Søknadsfrist er 15. februar for vårsemesteret og 15. september for høstsemesteret. Fristene står på søknadsskjemaet, og de finnes også på HiST sine hjemmesider. NB! For studier som starter etter fristens utløp, må det søkes innen fire uker etter oppstart.

En student som søker etter fristens utløp, har rett til å få søknaden behandlet dersom det er godtgjort at grunnlaget for søknaden er kommet opp etter at fristen er utløpt.

Søknaden må være begrunnet og angi hva det søkes om, og det må følge med dokumentasjon på behovet. Dokumentasjonen skal være av nyere dato, normalt ikke eldre enn 2 år. Det må framgå av dokumentasjonen om funksjonsnedsettelsen er kronisk/varig, årstidsrelatert eller akutt/midlertidig, eller om det er en spesiell midlertidig situasjon som har vesentlig betydning for eksamenssituasjonen. Dokumentasjonen bør også inneholde anbefalte tiltak ved eksamen, men uten at dette forplikter studiestedet.

Hvis en student ikke får time hos sin lege/sakkyndig før fristen utløper, må søknadsskjema sendes innen fristen og påføres at gyldig dokumentasjon vil bli ettersendt.

Det kan søkes om tilrettelegging for en kortere eller lengre periode. Det må fremgå av dokumentasjonen at studentens behov for tilrettelegging er til stede i perioden det søkes om. Dersom behovet er permanent, kan det søkes om å få godkjent tilretteleggingen ved hele studieforløpet ved HiST (§ 5-8 (1)). Det presiseres at dette kun gjelder tilretteleggingstiltak av typen særordninger og ikke avvikende eksamensform. Avvikende eksamensform må søkes om for hver enkelt eksamen.

Utfylt søknadsskjema med vedlegg/dokumentasjon sendes:

HiST, 7004 Trondheim

eller leveres ved servicesenteret på studiestedet, innen de oppgitte fristene.

5. Ansvar og saksbehandling

5.1. Generelt

Søknad om særordninger til eksamen skal behandles i samsvar med krav til god forvaltningsskikk, jfr. forvaltningslovens kapittel V og med hjemmel i lov og forskrift.

5.2. Ansvar og avgjørelsesmyndighet

Studiedirektøren har ansvar for kandidater som har behov for særordninger, og søknader sendes generelt studiedirektøren.

Særordninger omfatter både spesiell fysisk tilrettelegging, hjelpemidler og/eller utvidet tid til eksamen og avvikende eksamensform (studie- og eksamensforskriften § 5-8). Forskriften legger avgjørelsesmyndigheten dels hos studiedirektøren, dels til avdeling.

⁶ Lenke til søknadsskjemaet: <https://hist.no/attachment.ap?id=19767>

⁷ Lenke til uttalelse fra lege/sakkyndig: <https://hist.no/attachment.ap?id=19768>

Avgjørelsesmyndigheten i søknader om særordninger, unntatt avvikende eksamensform, er lagt til studiedirektøren. Studiedirektøren har delegert saksbehandlingen til studiekoordinator (ansatte i seksjon for studier, kommunikasjon og bibliotek (SKB)).

Avgjørelsesmyndigheten i søknader om avvikende eksamensform, er lagt til avdelingen idet dette krever en faglig vurdering. (Se pkt. 2 foran.)

5.3. Saksbehandling i sammensatte saker

I de tilfeller hvor søknaden omfatter *både* særordning og avvikende eksamensform, skal avdelingen behandle den delen av søknaden som handler om avvikende eksamensform (jfr. supplerende retningslinjer til forskrift om studier og eksamen).

Saksbehandler ved SKB koordinerer saksbehandlingen. Saksbehandler oversender slike søknader til avdelingen for behandling av den delen av søknaden som omhandler avvikende eksamensform. Avdelingen oversender sitt vedtak til saksbehandler i SKB, som fullfører saksbehandlingen og sender vedtaksbrev til søkeren.

5.4. Vedtak og klageadgang

Vedtaket må inneholde en presis beskrivelse av hvilken tilrettelegging som innvilges, for hvilken tidsperiode og/eller hvilke(n) eksamen(er).

Dersom søknaden avslås, må det foreligge en begrunnelse, jfr. fvl §§ 24 og 25.

Dersom søknaden gjelder avvikende eksamensform, må det tydelig framgå hva slags eksamensform som innvilges; for eksempel muntlig i stedet for skriftlig eller omvendt, skriftlig eksamen uten tilsyn (hjemmeeksamen) i stedet for skriftlig eksamen under tilsyn, oppdeling av skriftlig eksamen under tilsyn over flere dager, eller muntlig eksamen med skriftlig forberedelse. Hvis det er en kombinasjon av muntlig og skriftlig, må det framgå hvordan dette skal skje og om det er en vekting mellom de to delene. Hvis en skriftlig eksamen erstattes av en muntlig eksamen, må studenten opplyses om at det ikke kan klages på karakteren.

Avdelingens vedtak om avvikende eksamensform eller studiedirektørens vedtak om særordning/tilrettelegging ved eksamen, er enkeltvedtak som kan påklages. Dersom klagen ikke tas til følge, sendes saken til høgskolens klagenemnd for endelig avgjørelse.

6. Akutt sykdom

Hvis en student blir akutt syk i løpet av semesteret, kan det søkes om tilrettelegging av eksamen selv om fristen for å søke er gått ut. Legeerklæring må dokumentere at sykdommen har oppstått akutt etter søknadsfristens utløp eller at det har oppstått en forverring av en allerede kronisk sykdom. Akutt sykdom under eksamensperioden, dvs. etter at den enkelte eksamen er påbegynt, gir ikke rett til forlenget tid.

7. Særordninger/tiltak det kan søkes om

7.1. Eksempler på tiltak

1. Utvidet tid ved skriftlig eksamen
2. Bruk av PC eller andre tekniske hjelpemidler
3. Tilrettelagt programvare (eks LingDys, Textpilot, andre lese- og forstørrelsesprogrammer)

4. Tusj/blyant
5. Dokumentasjon på lese- og skrivevansker/dysleksi
6. Bruk av tegnspråktolk
7. Bruk av sekretær, assistent eller støttekontakt
8. Tilpasset bord og/eller stol, ergonomisk utstyr
9. Auditiv tilgang til oppgaveteksten og besvarelsen
10. Eget rom
11. Amme-/hvilerom
12. Avvikende eksamensform/alternativ vurderingsform

Listen er ikke uttømmende. Andre tiltak kan være aktuelle.

7.1.1. Utvidet tid ved skriftlig eksamen

7.1.1.1. under tilsyn (skoleeksamen)

Studenter som på grunn av sykdom, medisinerbruk eller av andre grunner har nedsatt arbeidsevne, samt kandidater som ammer, kan normalt få forlenget tid til eksamen:

- 10 minutter for eksamener som varer til og med 1 time
- 20 minutter for eksamener som varer til og med 2 timer
- 30 minutter for eksamener som varer til og med 3 timer
- 45 minutter for eksamener som varer til og med 6 timer
- 60 minutter for eksamener som varer mer enn 6 timer
- 90 eller 120 minutter for eksamen som varer mer enn 8 timer

7.1.1.2. uten tilsyn (hjemmeeksamen)

Studenter som på grunn av sykdom, medisinerbruk eller av andre grunner har nedsatt arbeidsevne, kan etter søknad innvilges ekstra tid ved hjemmeeksamen. Ekstra tid vil være avhengig av eksamens varighet, jfr. pkt. 7.1.1.1. Det kan normalt innvilges inntil en dag ekstra for hjemmeeksamen som varer mer enn en uke.

Studiedirektøren kan fastsette lengre tidsforlengelse når særlig tungtveiende grunner gjør dette nødvendig.

Utvidet tid kan fungere for ulike grupper, avhengig av problemstilling.

Fortrinnvis studenter som arbeider sakte pga sykdom, skade eller funksjonsnedsettelse, eller studenter som av samme grunner har behov for å ta lengre pauser. Kan også gjelde studenter med sterk grad av dysleksi dersom dette står eksplisitt i dokumentasjonen fra logoped.

7.1.2. Bruk av PC eller andre tekniske hjelpemidler

Det kan etter søknad innvilges bruk av PC eller andre tekniske hjelpemidler (for eksempel leselist) ved skriftlig eksamen under tilsyn. Det er studentens eget ansvar å ha tilstrekkelig kunnskap om bruk av utstyret og/eller programvaren. Studenten må selv sørge for å ta nødvendige sikkerhetskopier underveis ved bruk av PC.

PC vil normalt være utstyrt med ordinært retteprogram. Studenten kan sitte på PC-sal sammen med andre studenter eller på eget rom, ut fra behov og mulighet. Eksamensbesvarelsen kan leveres på minnepinne eller ved at studenten har tilgang til skriver.

Dette kan fungere for studenter med senebetennelser og andre belastningsskader, studenter med dysleksi, synshemming, finmotoriske vansker, revmatisme m.fl.

7.1.3.Tilrettelagt programvare (eks LingDys, Textpilot, andre lese- og forstørrelsesprogrammer)

Studenter med dysleksi kan etter søknad få innvilget bruk av skrive- og lesestøtte-programmer de er vant med og som er tilgjengelige ved studiestedet, forutsatt at dette ikke er i strid med faglige krav i studiet (eks språkkrav i lærerutdanning og lignende).

Studenter med synshemming kan etter søknad, få innvilget bruk av lese- og forstørrelsesprogrammer.

7.1.4.Tusj/blyant

Studenter kan etter søknad få innvilget bruk av tusj eller blyant i stedet for kulepenn ved skriftlig eksamen under tilsyn. Eksamensansvarlig vil ta de nødvendige kopier av eksamensbesvarelsen.

Dette kan fungere for studenter med finmotoriske vansker, muskelpager og dysleksi m.fl.

7.1.5.Dokumentasjon på lese- og skrivevansker/dysleksi

En student med lese- og skrivevansker/dysleksi kan få vedlagt sin eksamensbesvarelse en attest som bekrefter og beskriver problemet. Attesten kan fås ved søknad om tilrettelegging av eksamen⁸.

7.1.6.Bruk av tegnspråktolk

Studenter med hørselshemming som har tegnspråk som førstespråk, kan få ha tolk til stede i eksamenslokalet ved oppstart og ellers ved behov i løpet av eksamen. Ved muntlig eksamen for disse skal tegnspråktolker alltid være til stede.

7.1.7.Bruk av sekretær, assistent eller støttekontakt

Studenter med bevegelseshemming og/eller motoriske vansker kan i spesielle tilfeller innvilges å benytte sekretær til skriving. Det samme kan gjelde studenter med alvorlig dysleksi.

Studenter med synshemming vil i noen tilfeller kunne ha behov for egen assistent i tillegg til eksamensvakten.

Studenter med psykiske lidelser, ekstrem eksamensangst og lignende kan i spesielle tilfeller innvilges å ha støttekontakt til stede ved eksamen.

7.1.8.Tilpasset bord og/eller stol, ergonomisk utstyr

Studenter med nakke-/ryggproblemer eller andre konkrete fysiske plager kan etter søknad få innvilget bruk av nødvendig ergonomisk utstyr.

7.1.9.Auditiv tilgang til oppgaveteksten/besvarelsen

Studenter med synshemming eller dysleksi kan, etter søknad, få innvilget auditiv tilgang til oppgaveteksten (for eksempel lydfil, opplesing av oppgave og lignende).

⁸ Dysleksiattest: <https://hist.no/attachment.ap?id=19769>

7.1.10. Eget rom

Studenter med fysiske eller psykiske problemer som har behov for å skjerme seg fra andre studenter, kan få innvilget eget rom ved skoleeksamen. Det må da stå eksplisitt i dokumentasjonen fra lege/spesialist at studenten trenger å sitte alene.

7.1.11. Amme-/hvilerom

Studenter som ammer kan etter søknad, få innvilget utvidet tid ved skriftlig eksamen under tilsyn. Varighet kan tilsvare medgått tid til amming.

Studenter som har behov for hvile, kan få innvilget bruk av hvilerom. Det må da stå eksplisitt i dokumentasjonen fra lege/spesialist at studenten trenger ekstra hvile.

7.1.12. Avvikende eksamensform/alternative vurderingsformer

Avvikende eksamensform kan i særskilte tilfeller innvilges for studenter som ikke kan gjennomføre eksamen i henhold til fastsatt

eksamensform/vurderingsordning. Søknader vurderes i forhold til hva som er faglig mulig og forsvarlig i hvert enkelt tilfelle. Vurderingsformen må kunne måle studentens faktiske kunnskapsnivå/læringsutbytte.

Avvikende eksamensform vil i praksis oftest bety at en annen kjent og benyttet form for vurdering enn den fastsatte, innvilges; for eksempel muntlig i stedet for skriftlig eksamen eller omvendt, skriftlig eksamen uten tilsyn (hjemmeeksamen) i stedet for skriftlig eksamen under tilsyn, oppdeling av skriftlig eksamen under tilsyn over flere dager, eller muntlig eksamen med skriftlig forberedelse i stedet for skriftlig eksamen.

Multipel choice, mappeinnlevering eller andre vurderingsformer kan også være aktuelle.

8. Utdypende informasjon

8.1. Allergi

Allergi gir ikke automatisk rett til utvidet tid ved skriftlig eksamen under tilsyn. Dokumentasjonen må inneholde spesifikk anbefaling om utvidet tid, samt opplysninger om plagenes omfang og varighet. Det må komme fram om det gjelder pollensesongen eller hele året, og hvorvidt søker behandles for allergien og hva slags bivirkninger medisinen gir som påvirker eksamenssituasjonen. For å få utvidet tid må det stå at studenten har en nedsatt allmennfunksjon og at han/hun bruker medisiner for dette som medfører tretthet.

8.2. Studenter med annet morsmål enn norsk

Søknad om utvidet tid ved skriftlig eksamen under tilsyn med begrunnelse i annet morsmål enn norsk, blir normalt ikke innvilget. Studenter som er tatt opp til høyere utdanning i Norge, skal oppfylle norskkravet ved inntak.

Kandidater som ikke har norsk, svensk eller dansk som morsmål, kan etter søknad gis adgang til å bruke to-språklige ordbøker. Eventuelle ordbøker kan kreves innlevert for godkjenning før eksamen og vil da bli utlevert på eksamensdagen. Dette gjelder ikke eksamener som er spesielt tilrettelagt for denne studentgruppen.